

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 680 76 80
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Bereikbaarheid
openbaar vervoer en fiets:
www.brabant.nl/route

Onderwerp

Aanpak Landelijk Gebied

Datum

6 februari 2025

Ons kenmerk

C2350290/6068856

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

Telefoon

Email

GGAgroenblauw@brabant.nl

Bijlage(n)

- 1-Plan van Aanpak Landelijk Gebied
- 2-Statemededeling Plan van Aanpak Landelijk Gebied

Beste gebiedspartner van GGA Brabantse Wal,

Samen werken we al meerdere jaren in het landelijk gebied in Brabant. Aan opgaven die bijdragen aan een duurzame toekomst. Daarbij staan we voor grote en urgente uitdagingen, onder andere om onze bodem-, water- en luchtkwaliteit op orde te krijgen. Dat is van groot belang voor onze natuur, ons landschap, onze landbouw en onze gezondheid. Zodat we op deze wijze Brabant openhouden voor economische maatschappelijke ontwikkeling en brede welvaart. Wij danken u voor de inzet van de afgelopen jaren en willen benadrukken dat we deze samenwerking willen voorzetten de komende jaren. Daarom hebben we besluiten genomen rondom de Aanpak Landelijk Gebied, die we in onderstaande brief aan u toelichten.

In oktober 2024 hebben we u [geïnformeerd](#) over de koers die de provincie Noord-Brabant wil inzetten met de Aanpak Landelijk Gebied (ALG) als een vervolg op het Brabants Programma Landelijk Gebied. De provincie Noord-Brabant wil samen met u stappen zetten op weg naar een vitaal landelijk gebied, waarin we de wettelijke doelen op het gebied van natuur, water en klimaat realiseren in samenhang met een duurzaam perspectief voor de landbouw. Met deze brief informeren wij u over de volgende stappen en doen we een oproep aan de gebieden om met projectvoorstellen te komen.

Aanpak Landelijk Gebied

Door het stopzetten van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) zijn we helaas genooddaakt om ons te herpositioneren. Dit doen we via de Aanpak Landelijk Gebied langs twee lijnen (bijlage 1 en 2) als handelingsperspectief om tot uitvoering te komen en waarmee de provincie verbinding legt tussen de Brabantse manier van samenwerken en ontwikkelingen aan de kant van het Rijk,

zoals de [aanpak Ruimte voor Landbouw en Natuur](#) (RLN). We willen, kunnen en moeten aan de slag in het landelijk gebied.

Wij zien hierbij een belangrijke rol weggelegd voor de groenblauwe gebiedsgerichte aanpak (GGA). Een aanpak waarmee we al sinds 2021 in de GGA-gebieden met jullie aan de slag zijn, uitvoeringskracht bundelen en werken aan oplossingen. De inzet die daarvoor tot nu toe is geleverd vanuit de GGA-gebieden waarderen we enorm.

Samen kunnen we stappen zetten op wettelijk doelbereik van natuur, water en klimaat in samenhang met andere opgaven in het landelijk gebied, zoals een duurzaam perspectief voor de landbouw, maar ook opgaven als wonen, recreatie, energie en mobiliteit. Dit zijn stuk voor stuk uitdagende opgaven en we zullen ons als gebiedspartners dan ook moeten uitdagen om ze in samenhang te realiseren. We geloven er wel in dat we dat samen kunnen. Immers 'Samen maken we Brabant'.

Het samen doen kent verschillende aspecten vanuit de verschillende bevoegdheden die we als partners hebben. Als provincie zijn we verantwoordelijk voor de natuurbescherming en zullen we meer gaan sturen op duurzaam en extensief grondgebruik in delen van Brabant. Zie [de statenmededeling](#) hierover met een mogelijk instrumentarium. Over de overgangszones willen we graag voor de zomer 2025 met u in gesprek. Uw kennis is belangrijk om te kijken naar de consequenties in gebieden. Om Brabant open te houden moeten we nu samen met u vooral tot uitvoering van projecten komen, daarvoor is de inzet van alle partners nodig, dus samen aan de slag.

Gebiedsgedeputeerde Wilma Dirken

Vorig jaar maart hebben we het visiedocument voor de Brabantse Wal afgerond. Een gedegen stuk werk dat veel inzicht biedt in alle opgaven die er op de Brabantse Wal spelen. We zijn daarna verdergegaan met het ontwikkelen van een toekomstperspectief voor de Brabantse Wal richting 2050. Geen makkelijke opgave, want het gebied kent een aantal grote en ingewikkelde uitdagingen, onder andere door de opbouw van het Natura 2000-gebied met een uniek en complex bodem- en watersysteem. Het landschap is zeer divers en functies als natuur, landbouw, wonen en recreëren zijn nauw met elkaar verweven in het landschap. Wat de Brabantse Wal ook bijzonder maakt, is de aanwezigheid van Defensie die voor verschillende activiteiten (zoals oefenterreinen en de vliegbasis Woensdrecht) is verbonden aan dit gebied. Daarnaast brengt de ligging aan de Belgische grens vraagstukken met zich mee die zich met name op het gebied van stikstofdepositie concentreren. Laten we met elkaar deze uitdagingen aangaan en een aantrekkelijk ontwikkelperspectief voor de Brabantse Wal neerzetten.

Datum

6 februari 2025

Ons kenmerk

C2350290/6068856

De versnelling die we vanuit GS nu vragen, kan extra richting bieden aan het gebiedsproces. Door samen te komen tot haalbare en uitvoerbare projecten die bijdragen aan het doelbereik, is er op korte termijn geld beschikbaar voor de uitvoering hiervan. Door het koppelen van doelen in een project kunnen er verschillende gebiedspartners deelnemen waardoor er meer doelbereik en een grotere uitvoeringskracht ontstaat.

Datum

6 februari 2025

Ons kenmerk

C2350290/6068856

Graag werk ik samen met u verder aan het ontwikkelperspectief en het opstarten van projecten die bijdragen aan het realiseren van de opgaven in de Brabantse Wal.

Aankondiging uitvraag – “Aan de slag”

Om samen concreet aan de slag te gaan nodigen we de twaalf GGA-gebieden uit om met plannen en voorstellen te komen die op korte termijn bijdragen aan doelbereik in de gebieden. Daarnaast werkt de provincie in lopende projecten mee aan het oplossen van knelpunten en staan we open, binnen de beschikbare middelen, voor nieuwe initiatieven buiten de gebieden die ook bijdragen aan wettelijk doelbereik.

Later deze maand sturen we de ambtelijke werkgroepen de vraagspecificatie met nadere technische informatie en een format waarin de voorstellen kunnen worden ingediend. Later dit jaar volgt eventueel nog een tweede ronde.

We hebben begrip voor de lastige situatie die ontstaat doordat ALG parallel inzet op het snel indienen van (eerste) projectvoorstellen en plannen terwijl de opgaven, beleid en instrumentarium op onderdelen nog nader geconcretiseerd worden (zoals het Regionaal Water en Bodem Programma, de pakketten van onderzoeken en maatregelen voor de natuurdoelanalyses en het programma Overgangsgebieden N2000). Maar stilstand is geen optie. Uiteraard nemen we dit mee bij de beoordeling van de plannen.

Daarnaast vragen we u niet alleen naar de groenblauwe opgaven en perspectief voor de landbouw te kijken, maar ook naar meekoppelende integrale belangen vanuit onder andere woningbouw, energie, infrastructuur (rode opgaven), defensie, rekening houden met recreatie (recreanten en ondernemers) en aspecten van leefbaarheid in het landelijk gebied. Dit biedt kansen om werk met werk te maken.

Beoordeling

De exacte planning volgt bij de vraagspecificatie later deze maand, maar op hoofdlijnen denken we aan ontvangst van de voorstellen eind Q1/begin Q2 2025 en beoordeling in Q2 van 2025 of eerder indien mogelijk.

De provincie beoordeelt de voorstellen die zij ontvangt en bepaalt welke capaciteit, financiële middelen en instrumenten zij daarvoor ter beschikking wil,

kan en moet stellen. Tegelijkertijd verwacht de provincie ook dat partners capaciteit, middelen en instrumenten inzetten.

Datum

6 februari 2025

Ons kenmerk

C2350290/6068856

Als provincie concentreren we ons op het realiseren van de groenblauwe opgaven. Bij de beoordeling van plannen zal de concrete mate van wettelijk doelbereik dan ook prioritair zijn. Op korte termijn projecten uitvoeren, vraagt ook om keuzes en prioritering bij de beoordeling van de plannen en projectvoorstellen. Daarbij zijn vijf factoren belangrijk:

- Effect doelbereik: Wat is de bijdrage van een project op het doelbereik (natuur, water en klimaat) en het perspectief voor de landbouw?
- Snelheid en uitvoerbaarheid: Is het project uitvoerbaar en kan het project binnen enkele jaren gerealiseerd worden?
- Bestuurlijk draagvlak en maatschappelijk impact: Is er bestuurlijk draagvlak bij de partners en wat is de maatschappelijke impact op de omgeving?
- Kosten: Wat kost een project, zijn de middelen beschikbaar en wat dragen partners bij?
- Ruimtelijke inpassing: Hoe is de ruimtelijke impact van een project inpasbaar?

Versterken uitvoeringskracht

Om snel tot uitvoering te komen en Brabantbreed de wettelijke doelen voor natuur, water en bodem te realiseren, is verdere versterking van de gezamenlijke uitvoeringskracht nodig. De provincie gaat graag in gesprek met haar medeoverheden (waterschappen en gemeenten) om de inzet van capaciteit, middelen en instrumenten zoveel mogelijk te bundelen. De inzet van bijvoorbeeld Ruimte voor Ruimte als maatschappelijk ontwikkelaar kan hierbij dienen als een uitvoeringsinstrument. Daarnaast kijken we niet alleen naar een slim samenspel tussen de gezamenlijke overheden, maar ook naar particulieren en grondeigenaren in een gebied om beweging te krijgen. Per gebied zal dat maatwerk zijn.

Financiële slagkracht bundelen

De provincie beschikt over verschillende middelen waarmee geïnvesteerd kan worden in het landelijk gebied. Tegelijkertijd zijn alleen de provinciale middelen onvoldoende om alle opgaven in het landelijk gebied te realiseren. Door gezamenlijk de geldstromen te combineren, ontstaat een groter potentieel op wettelijk doelbereik dan bij gescheiden inzet van middelen.

De provincie is bereid hier een stap naar voren te zetten, maar verwacht dat partners zich ook maximaal inspannen en duidelijkheid geven over hun financieringsmogelijkheden. De provincie onderzoekt de mogelijkheden om gebieden extra te ondersteunen in de vorm van een 'prestatiebeloning'.

Er dient in verhouding veel geld in relatief korte tijd te worden weggezet. Dat benadrukt de noodzaak om scherpe keuzes te maken en het beschikbare budget

zo efficiënt mogelijk aan te wenden en te kunnen verantwoorden. De provincie zal bovendien in de gaten moeten houden of de beschikbare middelen op tijd en juist benut kunnen worden.

Dit leidt tot de volgende indicatieve toedeling van de incidentele Rijksmiddelen (TLG en LPN) voor projecten die op de korte termijn tot uitvoering moeten komen:

Datum

6 februari 2025

Ons kenmerk

C2350290/6068856

Gebied (bedrag x € 1 mln.)		Bovengrens indicatieve bandbreedte no- regret + LPN in mln.	Ondergrens indicatieve bandbreedte (in mln.) alleen LPN
1	Brabantse Wal	€ 13	€ 3
2	Ulvenhoutse Bos	€ 7	€ 2
3	Langstraat	€ 10	€ 3
4	Loonse en Drunense Duinen en Leemkuilen	€ 13	€ 3
5	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	€ 8	€ 2
6	Kampina & Oisterwijkse Vennen	€ 17	€ 4
7	Regte Heide & Riels Laag	€ 8	€ 2
8	Kempenland-West	€ 12	€ 3
9	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	€ 17	€ 4
10	Strabrechtsche Heide & Beuven	€ 16	€ 4
11 en 12	Deurnsche Peel & Mariapeel, Groote Peel en De Bult	€ 30	€ 8
Naar onderstaande N2000-gebieden gaan enkel LPN-2 middelen			
	Biesbosch	€ 1	€ 1
	Oeffelter Meent	€ 0.9	€ 0.9
	Krammer-Volkerak	€ 0.4	€ 0.4
	Weerter- en Buderlerbergen & Ringselsven	€ 2	€ 2
	Bosschuizerbergen	€ 0.6	€ 0.6
Totaal		€ 155	€ 42.9

NB. Vanuit andere budgetten die in het gebied kunnen landen, zullen in de komende jaren naar verwachting nog meer projecten worden gerealiseerd. Ook hiervoor is het wenselijk dat een inventarisatie wordt gemaakt in elk GGA-gebied.

Instrumenten

Om in gebieden tot uitvoering van maatregelen te komen, zijn naast financiële middelen ook (grond)instrumenten nodig. Voor het landelijk gebied zijn er verschillende (grond)instrumenten beschikbaar vanuit de overheden:

- Grondinstrumenten (bv. (pacht)gronden kavelruil, wettelijke herverkaveling, grondbanken en onteigening).
- Juridische en beleidsinstrumenten (bv. omgevingsplan, omgevingsverordening en projectbesluit).
- Financieel-economische instrumenten (bv. subsidieregelingen).

Ondersteunend aan de aanpak zijn er ook instrumenten beschikbaar op het vlak van:

- Kennis & innovatie (bv. coaching, fieldlabs en demonstratiebedrijven).
- Samenwerking & organisatie (bv. GGA-aanpak en gebiedscoöperaties).

Per uitvoeringsproject in de GGA-gebieden moet worden bepaald:

- a) welke maatregelen worden getroffen, en
- b) welke instrumentenmix passend is om die maatregelen te kunnen realiseren.

Ten slotte gaat het versterken van de uitvoeringskracht naast (grond)instrumenten ook over rolneming. De provincie zal dan ook vanuit haar verantwoordelijkheden meer regie moeten pakken in het landelijk gebied om tot uitvoering te komen.

Doelbereik en snelheid zijn belangrijk voor de provincie. Om Brabant open te houden en de wettelijke onontkoombare doelen dichterbij te brengen. Als overheden beschikken we over een 'instrumentenmix' om te sturen van 'zachte' communicatieve en stimulerende instrumenten (zoals subsidies) tot 'harde' regulerende en realiserende instrumenten. Om wettelijke doelen te bereiken is het nodig om in kwetsbare gebieden gericht en situationeel ook regulerend instrumentarium onder de Omgevingswet in te zetten, als onderdeel van de instrumentenmix. Daarom zullen we ook provinciale kaders voor natuur en water aanscherpen via de Omgevingsverordening. Met de aangescherpte kaders scheppen we duidelijkheid en kunt u tot goede planvorming en projectvoorstellen komen.

Het actualiseren en concretiseren van de opgave

Bij de start van de GGA-gebiedsprocessen in 2021 zijn opgaven meegegeven aan de GGA-gebieden. Sinds 2021 heeft de wereld niet stil gestaan. Er zijn veel projecten uitgevoerd binnen en buiten die gebieden, maar de doelen zijn nog niet bereikt. Soms zijn de opgaven zelfs groter geworden en zijn er nieuwe opgaven bijgekomen, o.a. door de uitkomsten van de Natuurdoelanalyses (NDA's) en gerechtelijke uitspraken. Ook worden doelen generiek en per gebied concreter door o.a. Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof (BOS) 2.0, Addendum op het Regionaal Water en Bodem Programma (RWP) en Overgangsgebieden.

Datum

6 februari 2025

Ons kenmerk

C2350290/6068856

Veel opgaven zijn ook al wel duidelijk. De stikstofdoelen per N2000-gebied zijn vastgelegd in de BOS 2.0, het Natuurnetwerk staat op kaart en is voor ieder gebied beschikbaar. Ook de NDA's per gebied zijn openbaar. Niettemin zal er door de provincie gewerkt worden aan een geactualiseerd en geconcretiseerd beeld van de opgaven voor gebieden en partners ten behoeve van de planvorming, planuitwerking en uitvoering. Per gebied wordt er door de provincie een factsheet opgesteld, gereed eind Q1 2025. Dit beeld maakt per gebied specifiek en inzichtelijk wat er vanuit de huidige doelen op de lange termijn in Brabant nodig is om wettelijk doelbereik te halen en hoe dat in combinatie met andere opgaven in het landelijk gebied ruimtelijk ingepast kan worden. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen prioritaire en secundaire doelen.

Datum

6 februari 2025

Ons kenmerk

C2350290/6068856

Prioritaire groenblauwe opgaven

Dit zijn opgaven op basis van wettelijke taken en bestuurlijke afspraken:

- Stikstofdoelen per Natura 2000-gebied → al duidelijk vanuit de [Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof 2.0](#) (BOS)
- [Maatregelen Natuurdoelanalyses](#) (NDA's): binnen en buiten Natura 2000-gebieden (N2000) → duidelijk in Q1 2025 met pakketten van onderzoeken en maatregelen NDA's
- Overgangsgebieden → duidelijk in Q2 2025 vanuit programma Overgangsgebieden N2000
- [Natuurnetwerk Nederland](#) (NNN) → al duidelijk
- Hydrologie: generiek – gebiedsgerichte vertaling [Droogteagenda](#) (Brabant-breed 100-150 miljoen m³/jaar meer infiltreren, 100 mln m³/jaar minder onttrekken) en specifiek – hydrologische randvoorwaarden natuurdoeltypen realiseren
- KRW-opgave (beekherstel en verdrogingsbestrijding) → duidelijk vanuit [Regionaal Water- en bodem Programma](#) (RWP) en in Q1/Q2 2025 aangevuld met de uitwerking van het Addendum op het RWP, waaronder de KRW-opgave.
- Perspectief landbouw extensief/natuurinclusief (economisch rendabele exploitatie) in overgangsgebieden en hoogproductief duurzaam in de zone daarbuiten → richting duidelijk, deels afhankelijk van Overgangsgebieden en gebiedsgerichte uitwerking in GGA.

Alle getallen zijn in mol/ha/jaar	Gemiddelde stikstofdepositie in 2021	Brabants aandeel in depositie	Verwachte situatie in 2030*	Stikstofdepositie-doel (mol/ha/jaar) in 2030*
Biesbosch	1235	19%	1125-1095	1050
Krammer-Volkerak	1182	14%	1073-1058	1004
Brabantse Wal	2423	16%	2288-2227	1782
Ulvenhoutse Bos	2437	33%	2188-2079	1980
Langstraat	1293	39%	1157-1091	1107
Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	1495	42%	1337-1225	1283
Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	1183	42%	1044-966	880
Kampina & Oisterwijkse Vennen	1362	49%	1171-1041	1132
Regte Heide & Riels Laag	1459	32%	1279-1176	953
Kempenland-West	1609	43%	1369-1195	1362
Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	1252	35%	1073-980	1036
Strabrechtse Heide & Beuven	1147	36%	976-882	862
Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	1662	23%	1417-1326	1390
Deurnsche Peel & Mariapeel	1444	35%	1209-1070	736
Groote Peel	1393	31%	1159-1050	729
Oeffelter Meent	1270	42%	1083-975	1030
Boschhuizerbergen	1859	26%	1577-1457	1411
Totaal stikstofgevoelig	1736	-	1552-1461	
Gemiddeld 17 gebieden				

Datum

6 februari 2025

Ons kenmerk

C2350290/6068856

Figuur 1: Stikstofdoelen per Natura 2000-gebied. Bron Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof 2.0 p. 33.

Secundaire groenblauwe opgaven

Dit zijn opgaven, resultaatverplichtingen of bestuurlijke ambities die complementair kunnen zijn bij aan wettelijk doelbereik. Van belang om te realiseren, maar minder urgent dan de prioritaire doelen.

- Nieuw bos
- Groenblauwe dooradering
- Koolstofvastlegging in landbouwbodems

Planning

De komende tijd zullen we een flink aantal stappen moeten zetten. Hieronder is op hoofdlijnen aangegeven welke stappen we wanneer willen zetten:

- **Februari 2025:** vraagspecificatie aan de twaalf gebieden en online informatiebijeenkomst voor gebiedspartners.
- **Q1 2025:** besluitvorming Regionaal Water en Bodem Programma (RWP), Pakketten van onderzoeken en maatregelen Natuurdoelanalyse (NDA's), toelichting ALG (en BOS 2.0) in de ambtelijke overleggen van de twaalf GGA-gebieden.
- **Q2 2025:** beoordeling 1^e tranche projectvoorstellen, actualisering en concretisering opgaven, start besluitvorming programma Overgangsgebieden N2000
- **Uiterlijk Q3 2025:** start uitvoering projecten in gebieden, 2^e uitvraag aan gebieden.

We kunnen ons voorstellen dat u hier vragen over heeft. Deze kunt u stellen via GGAgroenblauw@brabant.nl of aan uw procesmanager.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

Datum

6 februari 2025

Ons kenmerk

C2350290/6068856

mr. I.R. Adema

drs. G.H.E. Derks MPA

Bijlagen:

1. Plan van Aanpak Landelijk Gebied
2. Statenmededeling Plan van Aanpak Landelijk Gebied